

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย

ว่าด้วยการอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ

พ.ศ. ๒๕๕๗

โดยที่รัฐบาลได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภากำหนดนโยบายเร่งด่วน เพื่อแก้ไขปัญหาสำคัญของประเทศชาติ ๓ ปัญหา คือ ปัญหาความยากจน ปัญหายาเสพติด และปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบ ซึ่งคณะรัฐมนตรีในการประชุม เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๗ ได้เห็นชอบกับข้อเสนอของคณะกรรมการอำนวยการและกำกับนโยบายการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน (กอ.ชดจ.) ที่ให้นำที่ดินของรัฐมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้เห็นชอบให้กรมที่ดินนำที่ดินสาธารณประโยชน์ประเภทที่ทำเลี้ยงสัตว์และที่ป่าช้าสาธารณประโยชน์ที่ประชาชนเลิกใช้ประโยชน์ร่วมกัน และมีการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้วเป็นข้อมูลด้านอุปทานเพื่อนำไปดำเนินการตามนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจน ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ ในการแก้ไขปัญหาความยากจนเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและสัมฤทธิ์ผลในทางปฏิบัติกระทรวงมหาดไทย จึงเห็นสมควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๗”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ที่ดินของรัฐ” หมายถึง ที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ซึ่งพลเมืองได้เลิกใช้ประโยชน์ร่วมกันแล้ว และมีผู้เข้าครอบครองใช้ประโยชน์

“ผู้รับอนุญาต” หมายถึง ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐตามระเบียบนี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายถึง พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

“คณะกรรมการ” หมายถึง คณะกรรมการพิจารณาเพื่ออนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ

ข้อ ๔ ให้อธิบดีกรมที่ดินรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

หมวด ๑

คณะกรรมการ

ข้อ ๕ ให้มีคณะกรรมการประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด

เป็นประธานกรรมการ

(๒) ปลัดจังหวัด

เป็นกรรมการ

(๓) ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด	เป็นกรรมการ
(๔) โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด	เป็นกรรมการ
(๕) ป่าไม้จังหวัด	เป็นกรรมการ
(๖) อุตสาหกรรมจังหวัด	เป็นกรรมการ
(๗) เกษตรจังหวัด	เป็นกรรมการ
(๘) พัฒนาการจังหวัด	เป็นกรรมการ
(๙) ประมงจังหวัด	เป็นกรรมการ
(๑๐) ชนารักษ์พื้นที่	เป็นกรรมการ
(๑๑) หัวหน้าสำนักงานศิลปากรที่รับผิดชอบ ในเขตจังหวัดพื้นที่	เป็นกรรมการ
(๑๒) ผู้แทนหน่วยงานทหารในพื้นที่ที่ได้รับ แต่งตั้งจากกองบัญชาการทหารสูงสุด	เป็นกรรมการ
(๑๓) นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้า ประจำกิ่งอำเภอ แห่งท้องที่ที่เกี่ยวข้อง	เป็นกรรมการ
(๑๔) ตัวแทนคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือ ผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งที่ดินนั้นตั้งอยู่ หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
(๑๕) เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด	เป็นกรรมการและเลขานุการ
ข้อ ๖ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้	
(๑) พิจารณาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับการอนุญาตให้ประชาชนเข้าใช้ ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ	

- (๒) พิจารณาแก้ไขปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้อง เกี่ยวกับการอนุญาต
- (๓) พิจารณาข้อกำหนดหรือเงื่อนไขเกี่ยวกับการอนุญาต
- (๔) เชิญผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงข้อเท็จจริงต่างๆ
- (๕) พิจารณาในเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกักระเบียบนี้

ข้อ ๗ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงเป็นองค์ประชุม ถ้าในการประชุมคราวใดประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการด้วยกันคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

มติที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

หมวด ๒

การดำเนินการ

ข้อ ๘ เมื่อศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนอำเภอ/กิ่งอำเภอ (ศตจ.อ./กิ่ง อ.) มีความประสงค์ที่จะให้ประชาชนเข้าใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐ หรือใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐต่อไป ให้ยื่นความประสงค์ต่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด โดยยื่นพร้อมแผนงาน โครงการ และแผนผังการแบ่งแปลง พร้อมรายชื่อของผู้ที่ได้รับการคัดเลือก

ข้อ ๘ เมื่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดได้รับเรื่องตามข้อ ๘ แล้ว ให้ดำเนินการสรุปเรื่องราวความเป็นมาทั้งหมดเสนอคณะกรรมการเพื่อประชุมพิจารณาการอนุญาตภายในสิบห้าวัน เมื่อคณะกรรมการมีมติอนุญาตแล้ว ให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดเสนอเรื่องให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการออกใบอนุญาตภายในเจ็ดวัน

หมวด ๓

หลักเกณฑ์การพิจารณาอนุญาตและการออกใบอนุญาต

ข้อ ๑๐ จำนวนเนื้อที่ที่อนุญาต ไม่เกินครอบครัพละสิบห้าไร่ ระยะเวลาคราวละห้าปี ถ้าผู้ครอบครองใช้ประโยชน์ที่ดินเกิน ๑๕ ไร่ ให้ปรับลดส่วนที่เกินให้ผู้ขอใช้ประโยชน์รายอื่นต่อไป

ข้อ ๑๑ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควรอนุญาต ให้ออกใบอนุญาตตามแบบท้ายระเบียบนี้ และให้ผู้รับอนุญาตลงชื่อรับทราบและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุไว้หลังใบอนุญาต หากผู้รับอนุญาตไม่มารับใบอนุญาตภายในระยะเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดโดยไม่มีเหตุอันควร ให้ถือว่าสละสิทธิการใช้ที่ดินนั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณายกเลิกการอนุญาต แล้วให้คณะกรรมการนำที่ดินแปลงดังกล่าวมาดำเนินการตามนัยข้อ ๘

หมวด ๔

การขอต่ออายุใบอนุญาต

ข้อ ๑๒ ผู้รับอนุญาตประสงค์จะขอต่อใบอนุญาต ให้แจ้งความประสงค์ต่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาเห็นควรผ่อนผัน

ข้อ ๑๓ เมื่อได้รับเรื่องตามข้อ ๑๒ แล้ว ให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินของผู้ขอ ต่อใบอนุญาตว่า ได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขในใบอนุญาตหรือไม่ อย่างไร และพิจารณาว่า สมควรต่อใบอนุญาตหรือไม่ ด้วยเหตุผลประการใด แล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาต่อไป

หมวด ๕

คำตอบแทน

ข้อ ๑๔ ผู้รับอนุญาตจะต้องเสียคำตอบแทนโดยอนุโลมตามนัยมาตรา ๕ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ตามวิธีการและอัตราที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติจังหวัด แต่ต้องไม่เกินอัตราตามบัญชีท้ายประมวลกฎหมายที่ดิน

หมวด ๖

การยกเลิกและเพิกถอนใบอนุญาต

ข้อ ๑๕ ผู้รับอนุญาตจะโอนสิทธิให้ผู้อื่นไม่ได้

กรณีผู้รับอนุญาตถึงแก่กรรม ให้ทายาทโดยธรรมของผู้รับอนุญาตมีสิทธิแจ้ง ความประสงค์ขอใช้ประโยชน์ในที่ดินแปลงดังกล่าวเป็นการชั่วคราว ภายในกำหนด แก่สิบวันนับแต่ผู้รับอนุญาตถึงแก่กรรม หากไม่แจ้งความประสงค์ภายในกำหนดโดยไม่มี เหตุอันควร ให้ถือว่าสละสิทธิ และคณะกรรมการสามารถดำเนินการตามนัยข้อ ๕

ข้อ ๑๖ กรณีผู้รับอนุญาตไม่มีความประสงค์จะใช้ประโยชน์ที่ดินให้เรียกคืนใบอนุญาตและเสนอต่อคณะกรรมการสามารถดำเนินการตามนัยข้อ ๕

ข้อ ๑๗ เมื่อความปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ว่า ผู้รับอนุญาตไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในใบอนุญาต หรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือขาดคุณสมบัติที่กำหนด ให้นำกรณีดังกล่าวเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเพิกถอนการอนุญาตทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน แล้วแต่จะเห็นสมควร

ประกาศ ณ วันที่ ๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๗

โกสิน พลกุล

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

หนังสืออนุญาต

ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐเป็นการชั่วคราวตามนโยบายแก้ไขปัญหาคความยากจน

เลขที่...../.....

หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่.....

ที่ดินเลขที่.....

ตำบล.....

ระวางหมายเลข.....

อำเภอ.....

จังหวัด.....

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งได้รับแต่งตั้ง
จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

อนุญาตให้..... ----

เลขประจำตัวประชาชน

อายุ.....ปี สัญชาติ ไทย มีภูมิลำเนาอยู่ที่บ้าน.....เลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....ทำประโยชน์และอยู่อาศัยในที่ดินสาธารณะประโยชน์

ชื่อ “.....” หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....มีกำหนดเวลา ๕ ปี นับแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

จนถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....โดยเสียค่าตอบแทนให้แก่รัฐตามมาตรา ๙ ทวิ

แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน มีอาณาเขตดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ จด.....ยาวประมาณ.....เมตร

ทิศตะวันออก จด.....ยาวประมาณ.....เมตร

ทิศใต้ จด.....ยาวประมาณ.....เมตร

ทิศตะวันตก จด.....ยาวประมาณ.....เมตร

จำนวนเนื้อที่ประมาณ.....ไร่.....งาน.....ตารางวา

ผู้รับอนุญาตจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุหลังหนังสืออนุญาต และเงื่อนไขตามที่คณะกรรมการ
กำหนดทุกประการ หากฝ่าฝืนอาจถูกเพิกถอนการอนุญาตได้

ลงชื่อ.....ผู้อนุญาต

(.....)

ผู้ว่าราชการจังหวัด

พนักงานเจ้าหน้าที่

หมายเลขแบบพิมพ์

รูปแผนที่

มาตราส่วนในระวาง ๑ :

มาตราส่วน ๑ :

.....ผู้เขียนแผนที่

.....ผู้ทําแผนที่

.....ผู้ตรวจแผนที่

เงื่อนไขการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐเป็นการชั่วคราวตามนโยบายแก้ไขปัญหาความยากจน
ตามหนังสืออนุญาตเลขที่...../.....

ข้อ ๑ ผู้รับอนุญาตต้องเข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับอนุญาตภายในหกเดือน นับแต่วันที่ได้รับหนังสืออนุญาต เว้นแต่มีเหตุอันควรซึ่งคณะกรรมการเห็นชอบ

ข้อ ๒ ผู้รับอนุญาตต้องเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยด้วยตนเอง จะให้ผู้อื่นเข้าทำประโยชน์แทนหรือโอนสิทธิใด ๆ ให้กับผู้อื่นไม่ได้

ข้อ ๓ ผู้รับอนุญาตต้องเข้าทำประโยชน์ภายในขอบเขตพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น

ข้อ ๔ ผู้รับอนุญาตต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดการทำประโยชน์ของคนกระต๊อบกระเทือนหรือรบกวนบุคคลอื่น หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของทางราชการและของเอกชน เช่น โบราณสถาน วิศวกรรม สำนักสงฆ์ ที่ประกอบศาสนสถาน อาคาร บ้านเรือน ฯลฯ

ข้อ ๕ การทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับอนุญาตนั้น หากผู้รับอนุญาตพบแร่ ทรัพยากรป่าไม้ วัตถุโบราณ หรือทรัพยากรอันควรอนุรักษ์ เป็นต้น ให้หยุดการทำประโยชน์ไว้และแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบโดยด่วน

ข้อ ๖ ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือเพื่อประโยชน์ของทางราชการหรือกรณีที่ต้องการจะต้องเรียกพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตคืน ผู้รับอนุญาตต้องปฏิบัติตามทันที และพนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจถอนการอนุญาตในที่ดินทั้งหมดหรือบางส่วนได้

ข้อ ๗ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอหรือผู้แทน เข้าไปตรวจสอบพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต ผู้รับอนุญาตต้องอำนวยความสะดวกและยินยอมให้บุคคลดังกล่าวเข้าตรวจสอบได้ตามอำนาจหน้าที่

ข้อ ๘ หากมีความเสียหายเกิดขึ้นเนื่องจากการดำเนินการใด ๆ ของผู้รับอนุญาต ไม่ว่ากรณีใด ๆ ผู้รับอนุญาตจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายทุกประการ โดยไม่คัดสิทธิพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะเพิกถอนหนังสืออนุญาต

ข้อ ๙ ถ้าผู้รับอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขไม่ว่าข้อหนึ่งข้อใด พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจถอนการอนุญาตในที่ดินทั้งหมดหรือบางส่วน

ข้อ ๑๐ ก่อนหนังสืออนุญาตสิ้นสุดเก้าสิบวัน ผู้รับอนุญาตต้องยื่นคำขอต่อหนังสืออนุญาต หากยื่นคำขอต่อแล้ว ผู้ขอสามารถที่จะอยู่อาศัยหรือทำประโยชน์ในที่ดินได้จนกว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะมีคำสั่งเกี่ยวกับการขอต่ออายุหนังสืออนุญาตนั้น

ข้อ ๑๑ ในกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งไม่ต่ออายุหนังสืออนุญาต ผู้ขอมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตนั้น

ข้อ ๑๒ คณะกรรมการอาจกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมใด ๆ ในการอนุญาตได้เพื่อประโยชน์การใช้ที่ดินของรัฐ หากผู้รับอนุญาตไม่ปฏิบัติตามอาจถูกเพิกถอนหนังสืออนุญาตได้

ลงชื่อผู้รับอนุญาต

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....